

Malbim's most remarkable hermeneutical achievement is the consistent, rigorous application of his principle that "in the poetry of the prophets, there is no husk devoid of interior, body without soul, clothing without a wearer, language devoid of a lofty idea, saying within which wisdom does not dwell, for the spirit of the living God is in all the words of the living God" (from the introduction to his commentary on Isaiah)—this being his adaptation of the midrashic "omnisignificance" doctrine, to combat the modern critical tendency to regard many features of scripture as mere literary flourish. Though medieval exegesis such as Avraham ibn Ezra, Maimonides, and David Kimhi had employed similar literary principles, Malbim believed that they diminished the sanctity of scripture. Rejecting the concept of "synonymous parallelism"—that is, in biblical verse, the repetition of an idea in different words for poetic purposes—Malbim manifested a sensitivity to nuance and philological acumen, along with extensive scientific and philosophical knowledge, **in resourcefully infusing every biblical word with religious, ethical, or conceptual significance.** (Mordechai Cohen, YU)

מלבי"ם זרים פרק כז פטוק ט

(ט) וידבר משה. והכהנים הלוים וגוי, להבנת הפרשה נקדים ההבדל שבין ברית הר חורב שהוא מעמד הר סיני ובין ברית ערבות מוואב. והוא כי במעמד הר סיני לא היה ההתעוררות מצד בני ישראל לקבל התורה אלא מצד ה' שליח את משה להגיד להם דברים טובים כמו שבא בארץ ב', יתרו וה' נראה להם בהר סיני בקולות וברקים וענו כבב שתהיה נשרת בהם היראה כמ"ש ויאמר משה וגוי ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבلت תחתאו. ולכן אמרו רך כל אשר דבר ה' נעשה כדרכ העושה מיראה שיאמר שיעשה ככל אשר יצווה ולא אמרו נשמע כי העושה מיראה אינו רוצה להבין כלל תכליות המעשה, רק אחרי ששמעו عشرות הדברים והמשפטים שבפ' משפטיים ואחריו שקרה משה באזני העם את ספר הברית אז אמרו נעשה ונשמע שבתחלתה יעשו מפני היראה וגם ישמעו ויראו להבין טעם הדברים והתחילה גם מצדם להתעורר להתקרב לتورת ה'. אבל ברית ערבות מוואב שהיה אחרי שאמר משה כל דברי התורה שכתבנו לעיל שנטלהבה נפשם להתذבק בה' וקבעו על נפשם בחשך נפלא לקבל כל התורה וע"י התעוררותם הבטיחים ה' כל הדברים שהבטיח להם מקודם בהר סיני ולכן אצלם תהיה השמיעה קודם המעשה שהשמיעה היא ההבנה. שכן דרך העושה מהאהבה כישמע צווי מאהבו הוא משתדל לדעת תכליות חוץ אוהבו המוצה ומה תועלת ימצא במעשה הזה למען יוכל למלאות כל חוץ אוהבו לא למען דעת אם יש טעם לחוץ הזה יעשה ואם לא יעשה. ובזה יבואר הפרשה וידבר משה והכהנים הלוים אל כל ישראל לאמר כאשר יבואר להلن כי עד עתה היו במדרגות בניים לה', ועתה נעשה במדרגות עם ה' וה' מלכים. ודרך המלך בשיזו מה לעמו יצרכ עמו גם מנבחרי העם. ולזה צריך עתה הכהנים והלוים שהמה הנבחנים לטעם לפניו ה' בענייני הקדושה. הסכתן ושמעו ישראל שתשמעו ותבין. וכך העובד מאהבה. היום הזה שסיטים משה משנה התורה. נהיות עם ה' אלהיך בעצמך קיבלת על מלכותו באהבה ודבקות כנ"ל שע"י משנה התורה נכנסו לברית ערבות מוואב:

בדרך כלל, מי שמקבל עליו על התורה, בהתחלה זה קשה ומקבל מאימה ומיראה. רק אחר שambil מהו התורה, ולומד את התורה, ומרקם עצמו לברא העולם על ידי לימוד התורה והנוגת

מצות התורה, רק אז יכול לקבל את התורה מהאהבה. וכך בערבות מואב כתוב הסכת ושמע ישראל, ושמעת, ואח"כ ועשית. וכך נהינו לעם, ולא רק בניים כמו כמו בפרשת ראה.

מלבי"ס דברים פרק כז פסוק י

(י) ושמעת בקול ה' אלהיך, כבר כתבנו בפ' יודוי המעשורות שהשמיעה בקול ה' תתפרש לאربעה פנים. ועתה נפרש על פי האופן הא' שהוא להבין חוץ ה' בהמצוה. וכך זהו אחורי שאתם עובדים מהאהבה צרייכים אתם ראשית לשמעו בקול ה' ולהבין תכלית חוץ ה' במעשיכם. ועשית את מצותיו שעי"ז יהיה שתזרעו במצותו (עשהיה תבואה גם על הזירוז) כי אחורי שתבינו חוץ ה' תזרעו מעצמכם להמעשה. וכאשר כתבנו שמצוה יקרה הדבר שיש בו פרטיים רבים בעשיותו וכאשר תשיגו תכלית חוץ ה' אז לא יקשה עליו לקיים כל הפרטיהם. ואת חוקיו אשר אנחנו מצוק היום אף החוקים שרחוקים משכל אנושי תעשהם בזריזות. אחורי שתבין חוץ ה'.

המלבים פה מצין לכמה עניינים חשובים בשיעיית המצווה. ראשית כל, הזריזות לעשות כל מצווה ומצוה. מי שבאמת אוהב את ה', ובין תכלית כל מצווה ומצוה, יש לויחס עם ה', נקל לו לrox' לעשות מצות בזריזות, וגם עשה כל פרטי המצווה בקלות, אין מהמצוות כבדות עליו. ואפילו החוקים שלא מבין, עם הוא חלק מעם ה', וכבר קיבל עליו כל המצוות כולם, אף החוקים המיוחטים, בקלות יכול לעשות את הכל המצוות, אף אלו שהוא לא מבין.

ולפי הפנים היב' שהשמיעה בקול ה' יורה על הדברים שהם רק הכנה למצווה. יתפרש שבא לומר שאחרי שקבלתם באהבה לשמר מצות ה', לכן תראו שתכינו את הדברים שיתחבירו בהם ע"ד משל מי שיש לו בגד בת ד' לנפות מחויב במצוות. אבל יכול לעשות רק ג' לנפות. וכן כמה מצות יכול לעשות דבר שלא יחויב בהם. אבל זה לא יעשה רק העובד מראה שכל מה שיוכל להפיקע א"ע ישתדל ליה. לא כן העושה מהאהבה ישתדל להפוך שיבא לקיים רצון אהבו, וזה הוא שאמר היום זהה נהנית לעם לה' אלהיך שבעצמך נעשית לך לה'. לכן ושמעת בקול ה' שתשתדל להchein הדברים המחייבים למעשה המצאות ואח"כ ועשית את מצותיו ואת חוקיו.

עלינו לשאול את עצמנו בחודש אלול, האם אנו עובדים מראה, או מהאהבה? האם אנו מנסים לקיים המצאות בסיסי ההידור, עד הסוף? או שמשתדלים לפטור את עצמנו בפחות שאפשר? האם אנו עושים המינימום, או המקסימום?

ולפי הפנים הג' שהשמיעה בקול ה' יבא על מאמר הנאמר בגערה ע"ד (נתנה עלי בקולה) או דבר שהוא קשה על האדם לשמעו ולקבלו בא המאמר הזה להקדים הקדמה אל האורורים והקללות שיאמר אחורי כן שישמעו בקול ה' ותוכחתו. וזה שאמר היום הזה נהנית לעם לה' אלהיך שהקדשת את ה' וה' הקדישך لكن ושמעת בקול ה' שתשמע את הדברים הקשים האלה. כי הוא ה' אלהיך משמעיך את כל הדברים האלה בצדך ועשית את מצותיו ואת חוקיו

מי שיש לויחס אמיתי עם שהוא אחר, רק שהוא שם בזמן הטוביים, אלא גם כן נשאר אותו בדברים הקשים. לא כל כך קל להיות יהודי תמיד, אבל מי שאהוב ה' וambil מה היחס כל כך חשוב, יכול לעשות אפילו הדברים הקשים.

מלבי"ס דברים פרק כז פסוק כו

להבין ההבדל בין הברכות שבת"כ ובין הברכות כאן במשנה תורה הוא עפ"י מ"ש כי קבלת התורה בסיני היה מיראה. ואף כי בהיותם במדבר נתעלו מעט לעת ע"י התורה אבל רק עד שגמר משה את משנה התורה או בא תחילת שלמות האהבה. ועפ"ז יש למת טעם למה בא הברית שבעירובות מואב ולא די בהברית שבחר חורב. מפני כי עבדי המלך כל שיתעלו למדרגה יותר גבואה יתעלה וישתנה לעומתם גם שכרים וענשן ומכך' שאין דומה עונש ושכר שר הצבא לעונש ושכר של איש חיל הפטוט. لكن כשלעו ישראל למדרגה הגדולה הזאת כמ"ש את ה' האמרת וה' האמירך הוכחה לפרש להם ברית חדש שכר ועונש לאנשי המעלה הגדולה שהוא לעובדים מהאהבה. אכן הנמשל אין דומה להמשל שבמשל הברית החדש מבטל הברית הראשון שאינו לפי ערכו היום. אבל בנמשל מענייני התורה שהיא לדורי דורות הלא כשם שהדור הזה עלו במדרגה יוכלו ח"ז הדורות הבאים לחזור לאחרנית. והבאים אחריהם לשוב ולהתעלות במעלה עליונה וכן גם ברית הר חורב הוא בתקפו. שם יהיה דור שהוא במדרגת דור מקבל הדרגה בסיני עובדי מיראה יתנהגו מהו' על פי ברית הר חורב ואם יהיה דור עובדים מהאהבה יתנהגו עפ"י ברית ערבות מואב, וזה הוא שMESSIANS CAN ALSO דברי הברית אשר כרת אתם וגוי מלבד הברית (כמו מלבד עולת הבקר) לומר שניהם קיימים רק שתשתנה לפי מעלת הדור.

האדם נשפט, נשכר ונענש כפי המדרגה שלו. כל שהאדם עולה למעלה למעלה, גם נשפט בצדקה אחרת כפי מדרגתו. אין לאדם להסתכל על אלו שהם נמנעים ממנו, ולומר הרי אני יותר טוב ממנו, אז אין לדאוג, כי האדם נשפט כפי מה שהוא.

מלבי"ס דברים פרק כח פסוק א

והיה אם שמעו תשמע. כפל השמיעה להוראות שישמעו על דעת לחזר ולשמעו עד שתתקטו בעיניו המדרגה שהגיע אליה וישתוקק לעלות ממדרגה למדרגה ע"ד שאמרו חייב אדם לומר מהי גינו מעשי למשyi אברהם יצחק ויעקב. וכמ"ש ויגבה לבו בדרכי':

עד יום מותו, אף פעם בחיי האדם, האדם יכול להשאר במנוחה ולא לרצות לעלות מעלה בבלתי התורה והיראה.

מלבי"ס דברים פרק כח פסוק ו

(ו) ברוך אתה בבואך. מן ברוך אתה בעיר וגוי עד בצאתך מהה ברכות לאיש עובד אדמתו. ברוך אתה בבואך הוא לאיש עובד אדמתו אשר בבורך ילך לשדהו ולכרמו ולבקר צאנו ויושב לעת ערב ולפעמים גם הנשים יהיו בשדה והטף וכל אשר להם היה בבית כל היום גלמוד הבטיחם שכשישוב לbijtvo ימצא הכל שלום שלא יקרה דבר רע. ויכול גם על עת שהלכו ליראות פni ה' בשילה או בירושלים שהבטיחה ה' שלא יחמוד איש את הארץ ו גם יוכל על ימי חזקיה שהו' עוזבים בתיהם והולכים לישיבות למדוד. כשישבו ויבאו לבitemם יהיו ברכותם, ולפי שהברכה הזאת היא נחוצה וחביבה לפיך הקדימה לברכת היツיה, וברוך אתה בצאתך שכשיצא מן הבית לשדה יהיה ברוך, שלא יהיה אחד מב"ב חולה או שאר מקרה רע. שלא יהיה לך צער עת שבתך חוץ לבית. וכן כשבועיים לרجل שככל אשר יעצבו בבית יהיה על צד הברכה בגין צער. בכאן סיום סעיף הא' שנתקיים מימי יהושע עד שלמלך שאול וرك לעתים רחוקות באו עליהם עונשי ה' יה"ר שנעבוד מהאהבה, נתעלה מעלה מעלה, ונזכה על ידי זה לשנה טובה ומתוקה....